

การสนับสนุนกระบวนการตราพระราชบัญญัติของสำนักวิชาการ

ที่เข้าสู่การประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักวิชาการมีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักหลักในการสนับสนุนงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยสำนักวิชาการต้องดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลทางวิชาการด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และความมั่นคง และดำเนินการจัดทำข้อมูลและข้อเสนอแนะทางวิชาการตามความต้องการของสมาชิกวุฒิสภา ส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงงานวุฒิสภารวมทั้งเอกสารประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับญัตติทั่วไป

ทั้งนี้ ในปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหมดของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักวิชาการที่สนับสนุนการทำงานของวุฒิสภาแต่เดิม ได้เปลี่ยนเป็นการสนับสนุนการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแทน เพราะในขณะนี้ ไม่มีวุฒิสภา แต่มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติแทน โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในปัจจุบัน สำนักวิชาการได้ให้บริการเอกสารทางวิชาการใน ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑) เอกสารประกอบการพิจารณาญัตติ จัดทำเมื่อสมาชิกวุฒิสภาเสนอญัตติและได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเจ้าหน้าที่สำนักวิชาการที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ

๒) บทความวิชาการ จัดทำเป็นประจำทุกเดือนๆ ละอย่างน้อย ๒ เล่ม โดยเจ้าหน้าที่สำนักวิชาการที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ

๓) งานวิจัย จัดจ้างตามความต้องการของคณะกรรมการต่างๆ โดยการเห็นชอบของคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภาที่ผ่านมา

๔) ข้อมูลทางวิชาการ จัดทำเมื่อได้รับการร้องขอจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือผู้ขอรับบริการอื่นๆ โดยเจ้าหน้าที่สำนักวิชาการที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ

๕) กฤตภาคข่าว คือ เอกสารรวบรวมข่าวในด้านต่างๆ จัดทำเมื่อได้รับการร้องขอจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการ หรือผู้ขอรับบริการอื่นๆ โดยเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์

เอกสารทางวิชาการดังกล่าวสามารถการสนับสนุนกระบวนการตราพระราชบัญญัติที่เข้าสู่การประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ใน ๒ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ก่อนการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นๆ ในครั้งแรก (วาระที่ ๑)

๒. ก่อนการประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติครั้งแรกของคณะกรรมการธิการ สามัญหรือวิสามัญ ในวาระที่ ๒ ในกรณีที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้พิจารณาโดย คณะกรรมการธิการ

โดยเอกสารทางวิชาการที่จะสามารถสนับสนุนกระบวนการตราพระราชบัญญัติได้เป็นหลัก คือ บทความวิชาการ ซึ่งเจ้าหน้าที่สำนักวิชาการที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ได้แก่ นิติกร และวิทยากร โดยบทความที่สามารถสนับสนุนกระบวนการตราพระราชบัญญัติอาจมีลักษณะ ที่เป็นบทความในเรื่องร่างพระราชบัญญัติต่างๆ โดยตรง หรือเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับ ร่างพระราชบัญญัติต่างๆ หรือบริบทของร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำบทความวิชาการมีขั้นตอนการดำเนินการทั้งหมด ๘ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) เตรียมความพร้อมในการจัดทำบทความ
- ๒) กำหนดหัวข้อเรื่อง /การเลือกหัวข้อเรื่อง
- ๓) ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล
- ๔) วางโครงเรื่อง
- ๕) จัดทำบทความวิชาการ
- ๖) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในบทความ
- ๗) เสนอบทความวิชาการต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
- ๘) จัดพิมพ์และเผยแพร่บทความต่อสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติและบุคคลที่สนใจ

เทคนิคและวิธีการในการจัดทำบทความวิชาการที่สามารถประมวลได้มี ดังนี้

- **ความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)** ได้แก่ หลักวิชาการจาก “คู่มือ การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการของการจัดทำบทความวิชาการของสำนักวิชาการ สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา (ปรับปรุง ๒๕๕๕)” ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

๑) **นิยามของบทความวิชาการ** ซึ่งหมายถึง เอกสารซึ่งเรียบเรียงจากผลงานทาง วิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น ในลักษณะที่เป็นการวิเคราะห์ สรุปผลหรือวิจารณ์ หรือเป็นบทความที่ เสนอแนวความคิดจากพื้นฐานทางวิชาการด้านนั้นๆ

๒) ลักษณะของบทความที่ดีมีคุณภาพ มีดังนี้

- ๒.๑ มีประเด็นที่ชัดเจน มีเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย
- ๒.๒ มีการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ มีการสรุปประเด็น มีการสังเคราะห์ ความรู้จากแหล่งต่างๆ และเสนอความรู้ หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์
- ๒.๓ มีการวิเคราะห์ในประเด็นหลัก โดยมีทฤษฎีหรือแนวคิดมารองรับในการ วิเคราะห์
- ๒.๔ สอดแทรกความคิดริเริ่ม หรือความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ หรือแสดงทัศนะ ทางวิชาการของผู้เขียนอย่างชัดเจนและเที่ยงตรง
- ๒.๕ มีการค้นคว้า อ้างอิงจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ทันสมัย ครอบคลุม และ มีการอ้างอิงอย่างเป็นระบบ
- ๒.๖ มีการเรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เป็นระบบ
- ๒.๗ ใช้ศัพท์และภาษาทางวิชาการอย่างเหมาะสม มีตาราง แผนภูมิ แผนภาพ ประกอบตามความจำเป็น เพื่อเข้าใจง่ายและชัดเจน

๓) แนวทางการเขียนบทความทางวิชาการ ประกอบด้วย

- ๓.๑ คำนึงความถูกต้องของข้อมูลและข้อเท็จจริงทางทฤษฎี
- ๓.๒ จัดลำดับเนื้อเรื่องอย่างต่อเนื่อง เหมาะกับการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน
- ๓.๓ คำนึงถึงความถูกต้องของรูปแบบตามที่กำหนด
- ๓.๔ ตรวจสอบการใช้คำให้เหมาะสม โดยเฉพาะคำถูกและคำผิด

๔) องค์ประกอบของบทความทางวิชาการ โดยการจัดทำบทความทางวิชาการของ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้กำหนดองค์ประกอบของบทความทางวิชาการไว้ ๖ ส่วน ได้แก่ บทสรุปผู้บริหาร ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง บทสรุปและบรรณานุกรม

๕) วิธีการอ้างอิงและจัดทำบรรณานุกรม ส่วนอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นส่วนที่แสดง รายชื่อหนังสือ วารสาร เอกสาร สิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ หรือบุคคลที่ผู้เขียนใช้ในการค้นคว้า และอ้างอิง เพื่อให้บทความทางวิชาการมีความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่ประสงค์จะค้นคว้าเพิ่มเติม ในเรื่องนั้นๆ ต่อไป

รายละเอียดสามารถดูได้จากคู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการของการจัดทำ บทความวิชาการฯ ที่ส่งมาด้วย

- ความรู้เฉพาะตัว หรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge)

เทคนิคและวิธีการจัดทำบทความวิชาการเพื่อสนับสนุนกระบวนการตราพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นของแต่ละบุคคลที่จัดทำบทความทางวิชาการในขั้นตอนต่างๆ สามารถรวบรวมได้ ดังนี้

- การเตรียมความพร้อมในการจัดทำบทความ โดยพิจารณาศักยภาพ พื้นฐานความรู้ และความสนใจของผู้เขียนที่มีอยู่ โดยนิตรกรก็จะมีศักยภาพ พื้นฐานความรู้ และความสนใจเกี่ยวกับกฎหมาย และร่างกฎหมายต่างๆ โดยตรง นอกจากนั้น ยังพิจารณาหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคม ประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ข้อเรียกร้องต่างๆ ของภาคประชาชนต่อรัฐ หรือประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับงานนิติบัญญัติ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติที่กำลังจะเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี หรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง หรือร่างพระราชบัญญัติที่เป็นความต้องการของภาคประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้า และการตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะนำมาทำบทความ

- การกำหนดหัวข้อเรื่อง/การเลือกหัวข้อเรื่อง โดยการกำหนดหัวข้อเรื่องต้องครอบคลุมสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมดในบทความและกำหนดขอบเขตของเรื่อง ทั้งนี้ ในการเลือกหัวข้อเรื่องในการทำบทความ นอกจากต้องศึกษาจากข้อมูลและประเด็นที่ผู้เขียนบทความสนใจ และเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคมในขณะนั้นแล้ว ควรพิจารณาว่าบทความดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เช่น ในการตราพระราชบัญญัติ นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงลักษณะของข้อมูลที่เพียงพอและลึกซึ้งที่จะค้นคว้าในการทำบทความเรื่องดังกล่าว และมีแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ประโยชน์ได้

- การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล โดยทั่วไปจะค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและอ้างอิงได้ เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย เอกสารของราชการ บทความ หนังสือพิมพ์ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับบทความที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือร่างกฎหมายโดยตรง มักค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากรัฐธรรมนูญ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตำราและบทความทางกฎหมาย คำวินิจฉัยและคำพิพากษาของศาล และเว็บไซต์ที่เป็นทางการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และ TDRI เป็นต้น

- การวางโครงเรื่อง การกำหนดชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และโครงเรื่องต้องครอบคลุมสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด และยังเป็นกำหนดขอบเขตของเนื้อหาบทความด้วย การกำหนดโครงเรื่องของการเขียนบทความสามารถนำแนวความคิดการเขียนแผนผังความคิด (Mind Map) มาช่วยสร้างเค้าโครงเรื่องในการจัดทำบทความได้ จากนั้น ได้มีการกำหนดหัวข้อย่อยเพิ่มเติมจากเค้าโครงเรื่องที่วางไว้ โดยเรียงตามลักษณะของเนื้อหาและความเชื่อมโยง ซึ่งจะทำให้มีการจัดระบบความคิดชัดเจน

- การจัดทำบทความวิชาการ การจัดทำบทความวิชาการโดยยึดถือข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลทั่วไปและข้อเท็จจริงจากแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือเป็นหลัก โดยอาจเพิ่มเติมความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนักวิชาการต่างๆ ที่น่าเชื่อถือเข้าไปด้วย สำหรับการเรียบเรียงเนื้อหาทำได้โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงตามลำดับหัวข้อที่กำหนดไว้ในโครงเรื่อง ให้ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป ตามลำดับของข้อมูล และใช้สำนวนภาษาที่กระชับ สละสลวย อ่านและเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

หากเป็นบทความที่เกี่ยวกับกฎหมายควรแปลงภาษาทางกฎหมายเป็นภาษาที่ทุกคน รวมทั้งผู้ที่ไม่มีพื้นฐานทางกฎหมายสามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ อาจมีการยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างถูกต้อง

- การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในบทความ เมื่อเขียนบทความวิชาการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและเนื้อหา การใช้ภาษา ตัวสะกด ความเชื่อมโยงของประโยค และการลำดับเนื้อเรื่องให้ถูกต้องและเหมาะสมอีกครั้ง นอกจากนี้ อาจขอให้เพื่อนร่วมงานช่วยอ่านและเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงบทความ หากพบความไม่เชื่อมโยงของข้อมูล ข้อความที่กำกวม เข้าใจยาก หรือการใช้ภาษาที่ยังไม่เหมาะสม
